

Bruxelles, 14.10.2020
COM(2020) 643 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Îmbunătățirea accesului la justiție în probleme de mediu în UE și în statele sale membre

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN,
CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI
COMITETUL REGIUNILOR**

Îmbunătățirea accesului la justiție în probleme de mediu în UE și în statele sale membre

I. APEL LA ACȚIUNI COMUNE

- 1 Implicarea și angajamentul statelor membre, al publicului și al tuturor părților interesate sunt esențiale pentru succesul Pactului verde european. În cadrul Pactului verde european¹, Comisia s-a angajat să ia „în calcul revizuirea Regulamentului Aarhus pentru îmbunătățirea accesului la căile de atac administrative și judiciare de la nivelul UE pentru cetățenii și ONG-urile care au îndoieli cu privire la legalitatea deciziilor care au efecte asupra mediului. De asemenea, Comisia va lua măsuri pentru a îmbunătăți accesul acestora la justiție în fața instanțelor naționale din toate statele membre.”
- 2 Pentru ca Pactul verde european să aibă succes și să aducă schimbări de durată, este necesar ca UE să colaboreze cu cetățenii și cu părțile interesate. Publicul este și ar trebui să rămână o forță motrice a tranziției ecologice și ar trebui să dispună de mijloacele necesare pentru a se implica mai activ în elaborarea și punerea în aplicare a unor politici noi. Pentru a spori încrederea atât în administrațiile naționale, cât și în cele ale UE, este, de asemenea, important să existe un sistem de control și echilibru care să garanteze că există un control al conformității actelor și deciziilor cu legislația privind protecția mediului. Accesul la justiție în probleme de mediu, atât prin intermediul Curții de Justiție a UE (CJUE), cât și al instanțelor naționale în calitate de instanțe ale Uniunii, reprezintă o importantă măsură de sprijin care contribuie la realizarea tranziției prevăzute de Pactul verde european, precum și o modalitate de a consolida rolul de gardian pe care societatea civilă îl poate exercita în spațiul democratic.
- 3 Prezenta comunicare însoțește o propunere a Comisiei de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1367/2006 (Regulamentul Aarhus) cu scopul de a îmbunătăți reexaminarea internă a actelor administrative [(COM) 2020 ...]². Propunerea, odată ce va fi adoptată de către colegiitori, va îmbunătăți punerea în aplicare a Convenției de la Aarhus („convenția”)³ „astfel încât aceasta să fie compatibilă cu principiile fundamentale ale ordinii juridice a Uniunii și cu sistemul de control jurisdicțional al acesteia”⁴. Se propune ca organizațiile

¹ COM(2019) 640.

² [Trimitere la propunerea legislativă de modificare a Regulamentului Aarhus – Regulamentul (CE) nr. 1367/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 6 septembrie 2006 privind aplicarea, pentru instituțiile și organismele comunitare, a dispozițiilor Convenției de la Aarhus privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție în domeniul mediului, JO L 264, 25.9.2006, p. 13-19].

³ Convenția Comisiei Economice pentru Europa a Națiunilor Unite (CEE-ONU) privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție în domeniul mediului.

⁴ Declarația Uniunii Europene de la Budva, Muntenegru, din cadrul reuniunii din 2017 a părților la convenție (Declarația de la Budva).

neguvernamentale (ONG-urile) pentru protecția mediului să dispună de posibilități mai ample pentru a contesta acțiunile și omisiunile instituțiilor și organismelor UE în conformitate cu convenția.

- 4 Scopul propunerii legislative este consolidarea sistemului UE de acces la justiție în probleme de mediu. În ansamblu, acest sistem oferă fiecărui solicitant acces la un mecanism eficace de recurs în conformitate cu cerințele convenției.
- 5 Scopul prezentei comunicări este de a evidenția rolul esențial pe care îl joacă statele membre în cadrul sistemului general al UE. Statele membre trebuie să asigure și să faciliteze accesul la justiție în probleme de mediu, acces reglementat de actele adoptate în conformitate cu legislația UE, inclusiv de măsurile naționale de punere în aplicare legate de actele UE fără caracter legislativ. Accesul la justiție include asigurarea faptului că ONG-urile și persoanele fizice afectate în mod direct de o încălcare a legislației în domeniul mediului⁵, inclusiv într-un context transfrontalier, dețin calitate procesuală. Din păcate, există deficiențe în practică. În 2019, Comisia a publicat Evaluarea punerii în aplicare a politicilor de mediu⁶, care a identificat o serie de deficiențe sistemice cu privire la punerea în aplicare pe teren a accesului la justiție în domeniul mediului în sistemele juridice naționale. În special, aceasta a evidențiat problemele cu care se confruntă ONG-urile în obținerea calității procesuale necesare pentru a putea introduce căi de atac în domeniul mediului ce țin de UE și obstacolele de ordin procedural, cum ar fi costurile prohibitive.
- 6 În vederea îmbunătățirii sistemului UE de acces la justiție în probleme de mediu, în conformitate cu convenția, la care statele membre sunt părți în nume propriu, **Comisia invită statele membre să accelereze punerea în aplicare a actelor legislative aplicabile ale UE**. Este important, în egală măsură, ca normele statelor membre aplicabile practicii judiciare și juridice să pună pe deplin în aplicare jurisprudența CJUE privind accesul la justiție în probleme de mediu. În plus, legislațiile naționale nu ar trebui să creeze un obstacol în acest sens, de exemplu, prin neasigurarea calității procesuale pentru ONG-uri, astfel cum prevede convenția. Pentru a se asigura securitatea juridică în toate statele membre, legislația națională trebuie să respecte cerințele convenției, ale legislației UE și ale jurisprudenței CJUE. Instanțele naționale ar trebui, de asemenea, să aplice normele aplicabile în conformitate cu cerințele prevăzute în ordinele lor juridice naționale care decurg din legislația UE și să asigure respectarea lor.

II. IMPORTANȚA ACCESULUI LA JUSTIȚIE ÎN PROBLEME DE MEDIU ÎN UE

- 7 Accesul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil este un drept fundamental al ordinii juridice a UE⁷. Existența unor sisteme judiciare eficiente joacă un rol esențial în protejarea statului de drept consacrată la articolul 2 din

5 Cauza C-197/18, *Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland*, punctele 31-34.

6 Evaluarea din 2019 a punerii în aplicare a politicilor de mediu: o Europă care își protejează cetățenii și sporește calitatea vieții acestora – COM(2019) 149.

7 Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, JO C 326, 26.10.2012, p. 391-407, articolul 47.

Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE)⁸ și în asigurarea unei puneri în aplicare eficace a legislației UE, precum și în îmbunătățirea încrederii publicului în administrațiile publice.

- 8 Acest aspect se reflectă și în articolul 19 alineatul (1) din TUE, care impune statelor membre să stabilească căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii, precum și în jurisprudența CJUE privind accesul la justiție în probleme de mediu. Accesul la justiție în probleme de mediu este, de asemenea, relevant în contextul articolelor 41⁹ și 47¹⁰ din Carta drepturilor fundamentale a UE și contribuie la asigurarea securității juridice.
- 9 Persoanele fizice și ONG-urile joacă un rol esențial în identificarea potențialelor încălcări ale legislației UE prin depunerea de plângeri în cadrul administrațiilor sau prin introducerea de acțiuni în instanță. În cazul în care persoanele fizice sau ONG-urile recurg la o cale de atac în fața unui organism administrativ, nejudiciar, procedura se numește procedură administrativă; în cazul în care aceștia recurg la o cale de atac în instanță, procedura se numește procedură judiciară¹¹.
- 10 În ansamblu, sistemul căilor de atac administrative și judiciare al UE nu include doar mecanismul de reexaminare internă prevăzut de Regulamentul Aarhus și accesul la CJUE, ci se bazează și pe instanțele naționale. În special, articolul 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) permite oricărei persoane fizice sau juridice care este parte la proceduri în fața instanțelor naționale să solicite trimiterea preliminară în fața CJUE cu privire la validitatea actelor adoptate de instituțiile UE. Împreună, căile de atac disponibile la nivel național, respectiv la nivelul UE sunt esențiale pentru a asigura un acces eficient la justiție în probleme de mediu în UE.

III. UE ÎN CALITATE DE PARTE LA CONVENȚIE

- 11 UE a devenit, în mod oficial, parte la convenție în 2005. Cele 27 de state membre sunt, de asemenea, separat, părți la convenție, fiecare dintre ele având competențe, responsabilități și obligații proprii și partajate pentru a asigura accesul la justiție în „probleme de mediu” în conformitate cu articolul 1 din convenție¹². Prin urmare, sarcina de a respecta convenția este supusă acestei trăsături caracteristice a UE, potrivit căreia competențele sunt exercitate de UE și de statele sale membre. Este important de reamintit, la următoarele puncte, limitele specifice și natura obligațiilor care decurg din ratificarea convenției.

8 Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European și Consiliu – Consolidarea în continuare a statului de drept în cadrul Uniunii: Situația actuală și posibile etape ulterioare (COM/2019/163).

9 Dreptul la bună administrare.

10 Dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil.

11 În conformitate cu terminologia utilizată la articolul 9 alineatul (3) din convenție.

12 „Pentru a contribui la protejarea dreptului fiecărei persoane din generațiile prezente și viitoare de a trăi într-un mediu propice sănătății și bunăstării sale, fiecare parte garantează drepturile de acces la informații, participarea publicului la luarea deciziilor și accesul la justiție în probleme de mediu în conformitate cu dispozițiile prezentei convenții.”

- 12 În sensul convenției, UE este o organizație de integrare economică regională. În conformitate cu articolul 19 alineatul (5) din convenție, Uniunii Europene i s-a solicitat să declare, atunci când notifică instrumentul său de ratificare, „domeniul de competență privind problemele care intră în sfera de aplicare a convenției”.
- 13 Ca răspuns, UE a declarat că „instituțiile UE vor pune în aplicare convenția în cadrul normelor prezente și viitoare privind accesul la documente și al altor norme aplicabile din cadrul legislației UE al căror obiect este reglementat de prezenta convenție”. Cel mai important, aceasta a adăugat că „UE este responsabilă pentru îndeplinirea obligațiilor care decurg din convenție și care sunt reglementate de legislația comunitară în vigoare” și că „exercitarea competenței UE este supusă, prin natura sa, unei evoluții continue”.
- 14 Prin urmare, instituțiile și organismele UE pun în aplicare convenția în cadrul normelor UE aplicabile. Trăsăturile specifice ale ordinii juridice a UE trebuie luate în considerare atunci când se pune în aplicare convenția. Acest lucru a fost, de asemenea, confirmat de CJUE, care a explicat faptul că „convenția a fost concepută luând în considerare ordinele juridice naționale, iar nu trăsăturile specifice juridice ale organizațiilor de integrare economică regionale precum Uniunea”¹³.
- 15 Accesul la căi de atac administrative și judiciare este un sistem organizat pe mai multe niveluri în UE. Astfel cum a reamintit și CJUE, „în stadiul actual al legislației UE, procedurile juridice și administrative privind legislația de mediu intră «în principal» sub incidența legislației statelor membre¹⁴”. Sub rezerva condițiilor definite în legislația lor națională, persoanele fizice și juridice pot solicita unei instanțe naționale să sesizeze CJUE pentru a controla validitatea actelor UE în temeiul articolului 267 din TFUE.
- 16 În plus, articolul 263 al patrulea paragraf din TFUE permite oricărei persoane fizice sau juridice să formuleze o acțiune în mod direct în fața CJUE (Tribunalul) împotriva (i) actelor al căror destinatar este; (ii) actelor care o privesc direct și individual sau (iii) actelor normative care o privesc direct și care nu presupun măsuri de executare.
- 17 Prin adoptarea Regulamentului Aarhus, UE a completat sistemul existent de căi de atac disponibile la nivelul UE în ceea ce privește atât căile de atac administrative, cât și cele judiciare. Prin urmare, ONG-urile active în domeniul protecției mediului pot obține un control administrativ al actelor administrative nelegislative cu caracter individual, adoptate de instituțiile și organismele UE¹⁵. Cu toate acestea, Uniunea a ales să nu își exercite competența, astfel cum s-a indicat la momentul ratificării, și nu a adoptat dispoziții separate la nivelul Uniunii privind controlul administrativ pentru persoanele fizice, în temeiul Regulamentului Aarhus, aplicabil instituțiilor și organismelor UE.

13 Cauza C-612/13 P, *ClientEarth*, ECLI:EU:C:2015:486, punctele 40 și 41.

14 Cauzele conexate C-401/12 P-C-403/12 P, *Consiliul și Comisia/Vereniging Milieudefensie* aos, EU:C:2015:4, punctul 60; Cauzele conexate C-404/12 P și C-405/12 P, *Consiliul și Comisia/Stichting Natuur en Milieu* aos, EU:C:2015:5, punctul 52.

15 Și modificate prin Regulamentul (...) de reglementare a actelor administrative cu caracter general.

- 18 În urma unei plângeri adresate Comitetului de control privind respectarea dispozițiilor convenției, acesta a concluzionat că, în prezent, UE nu îndeplinește pe deplin obligațiile care îi revin în temeiul cerințelor convenției privind accesul la justiție în probleme de mediu¹⁶. Propunerea legislativă, menționată anterior¹⁷, vizează remedierea situației prin modificarea Regulamentului Aarhus și extinderea accesului ONG-urilor. Prezenta comunicare completează acțiunile întreprinse la nivelul UE punând în evidență îmbunătățirile necesare la nivel național.

IV. OBLIGAȚIILE STATELOR MEMBRE ÎN TEMEIUL LEGISLAȚIEI UE

- 19 În cazul în care acțiunile întreprinse de autoritățile naționale sunt insuficiente sau incorecte în ceea ce privește respectarea normelor de fond privind protecția mediului, persoanele fizice și ONG-urile trebuie să poată recurge la normele procedurale care le sunt aplicabile. În scopul protejării mediului și al capacitării membrilor publicului și a ONG-urilor, UE a adoptat mai multe directive sectoriale privind mediul¹⁸, care includ dispoziții privind accesul la justiție în instanțele naționale. Punerea în aplicare a acestor directive permite membrilor publicului, inclusiv ONG-urilor, să își exercite dreptul de a introduce acțiuni în instanță în aceste domenii specifice. Este bine stabilit faptul că obligația de a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în probleme de mediu se extinde la instanțele naționale¹⁹. Această obligație se referă la drepturile care decurg din legislația UE în domeniul mediului și la posibilitatea de a invoca obligațiile definite în legislația UE²⁰.
- 20 Pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă a acestor drepturi, obligațiile statelor membre de a asigura accesul la justiție în instanțele lor naționale nu se limitează la obligațiile prevăzute în actele de drept derivat ale Uniunii menționate mai sus²¹.
- 21 **În primul rând**, în conformitate cu principiul cooperării loiale prevăzut la articolul 4 alineatul (3) din TUE, este de competența statelor membre să ia toate măsurile adecvate, inclusiv de protecție jurisdicțională efectivă, pentru a se asigura că sunt adoptate măsurile impuse prin legislația UE și că drepturile persoanelor fizice care decurg din legislația UE sunt protejate în mod suficient²².

16 Astfel cum se menționează în documentul de lucru al serviciilor Comisiei, Raportul privind punerea în aplicare de către Uniunea Europeană a Convenției de la Aarhus în domeniul accesului la justiție în probleme de mediu, SWD (2019) 378 final.

17 Punctul 3.

18 De exemplu, Directiva 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului, JO L 26, 28.1.2012, p. 1-21; Directiva 2004/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 aprilie 2004 privind răspunderea pentru mediul înconjurător în legătură cu prevenirea și repararea daunelor aduse mediului, JO L 143, 30.4.2004, p. 56-75 sau Directiva 2010/75/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 noiembrie 2010 privind emisiile industriale (prevenirea și controlul integrat al poluării), JO L 334, 17.12.2010, p. 17-119. Directiva 2012/18/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 iulie 2012 privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase, de modificare și ulterior de abrogare a Directivei 96/82/CE a Consiliului, JO L 197, 24.7.2012, p. 1-37. Directiva 2003/4/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 28 ianuarie 2003 privind accesul publicului la informațiile despre mediu și de abrogare a Directivei 90/313/CEE a Consiliului, JO L 41, 14.2.2003, p. 26-32.

19 Cauza C-404/13, *ClientEarth*, ECLI:EU:C:2014:2382, punctul 52.

20 Cauza C-237/07, *Janecek*, 2008 I-06221, punctul 37.

21 A se vedea nota de subsol 17.

22 Cauza C-752/18, *Deutsche Umwelthilfe*, ECLI:EU:C:2019:1114, punctul 38.

În plus, articolul 19 alineatul (1) din TUE impune statelor membre „să stabilească căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii”. Prin urmare, accesul la justiție în instanțele naționale este indispensabil pentru buna funcționare a sistemului de protecție jurisdicțională al UE.

- 22 În acest sens, mecanismele naționale de recurs disponibile prin intermediul instanțelor naționale ale statelor membre fac parte integrantă din sistemul căilor de atac al UE. Instanțele naționale constituie, de asemenea, instanțe ale Uniunii și sunt legate de CJUE în cadrul sistemului de trimiteri preliminare prevăzut la articolul 267 din TFUE. **Această cooperare acoperă interpretarea legislației UE și examinarea validității actelor instituțiilor UE.** Accesul la instanțe ar trebui să fie posibil atât pentru persoanele fizice, cât și pentru ONG-uri pe baza normelor de procedură naționale.
- 23 **În al doilea rând**, convenția, care este parte integrantă a ordinii juridice a UE și are caracter obligatoriu pentru instituțiile UE și pentru statele membre în temeiul articolului 216 alineatul (2) din TFUE, este, de asemenea, aplicabilă legislației UE care reglementează protecția mediului. În lipsa unor norme ale UE care reglementează accesul la justiție în probleme de mediu, „revine ordinii juridice interne a fiecărui stat membru atribuția de a prevedea modalitățile procedurale aplicabile acțiunilor în justiție destinate să asigure protecția drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii, [...] statele membre având responsabilitatea de a asigura în fiecare caz o protecție efectivă a acestor drepturi”²³. În special, articolul 9 alineatul (3) din convenție, interpretat în coroborare cu articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, impune „statelor membre obligația de a asigura o protecție jurisdicțională efectivă a drepturilor conferite de dreptul Uniunii, în special de dispozițiile din dreptul mediului”²⁴.
- 24 CJUE a adăugat că „revine instanței naționale, pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii în domeniul mediului, sarcina să dea dreptului său național o interpretare care, în măsura în care este posibil, să fie conformă atât obiectivelor articolului 9 alineatele (3) și (4) din Convenția de la Aarhus, cât și obiectivului protecției jurisdicționale efective a drepturilor conferite de dreptul Uniunii”²⁵.
- 25 Eficacitatea procedurii preliminare prevăzute la articolul 267 din TFUE referitoare la validitatea actelor UE depinde, prin urmare, de asigurarea de către statele membre a unei calități procesuale suficiente pentru ONG-uri și persoanele fizice. Este de datoria lor să se asigure că, în instanțele lor, se acordă acces la justiție în probleme legate de dreptul mediului, reglementate de normele UE. Printre acestea se numără cazurile care vizează „o problemă specifică care nu a făcut încă obiectul unei legislații a Uniunii [dar care] poate intra în domeniul de

23 Cauza C-240/09 *Lesoochranárske zoskupenie*, ECLI:EU:C:2011:125, punctele 47-48.

24 Cauza C-664/15 *Protect*, ECLI:EU:C:2017:987, punctul 45; Cauza C-243/15, *Lesoochranárske zoskupenie*, ECLI:EU:C:2016:838, punctele 50 și 73.

25 Cauza C-752/18, *Deutsche Umwelthilfe*, EU:C:2019:1114, punctul 39.

aplicare al dreptului Uniunii dacă problema respectivă privește un domeniu acoperit în mare parte de acesta”²⁶.

- 26 Jurisprudența CJUE dezvoltată de-a lungul anilor a clarificat faptul că statele membre au obligația să asigure accesul la justiție în probleme de mediu reglementate de normele UE, inclusiv referitoare la decizii, acțiuni și omisiuni²⁷ într-o serie de domenii ale politicii de mediu, cum ar fi apa²⁸, natura²⁹ și calitatea aerului³⁰.
- 27 Pentru a face un bilanț al implicațiilor practice ale jurisprudenței CJUE și pentru a ajuta autoritățile și practicienii din statele membre să înțeleagă importanța acestor implicații în domeniile reglementate de legislația UE privind mediul, în 2017, Comisia a publicat o Comunicare privind accesul la justiție în probleme de mediu³¹ („comunicarea”). Comunicarea a subliniat standardele legate de accesul la justiție în probleme de mediu în ceea ce privește garanțiile procedurale și calitatea procesuală pentru ONG-uri și persoanele fizice. De asemenea, aceasta a clarificat cerința privind evitarea procedurilor costisitoare sau îndelungate și faptul că statele membre trebuie să pună la dispoziția publicului toate informațiile referitoare la accesul la justiție, astfel cum prevede jurisprudența CJUE. Statele membre ar trebui să urmărească evoluțiile jurisprudenței CJUE rezumate în comunicare și să ia măsurile necesare pentru punerea lor în aplicare³².

V. CALEA DE URMAT: DOMENII DE ACȚIUNE PRIORITARE

- 28 Comunicarea privind Pactul verde european a precizat că „Comisia și statele membre trebuie, de asemenea, să se asigure că politicile și legislația sunt puse în aplicare și dau rezultate”. Comisia se angajează pe deplin să colaboreze cu statele membre în scopul îmbunătățirii accesului la justiție în probleme de mediu la nivel național.
- 29 Pentru a obține beneficii depline pentru protecția mediului, este indispensabil ca normele adoptate la nivelul UE să fie efectiv puse în aplicare pe teren de statele membre. De asemenea, este important să se asigure faptul că accesul la CJUE pentru membrii publicului și pentru ONG-uri în temeiul articolului 267 din TFUE nu este restricționat în mod nejustificat. Eliminarea obstacolelor din calea accesului la justiție ar aduce beneficii suplimentare prin creșterea securității juridice, prin îmbunătățirea administrării justiției și prin reducerea sarcinilor administrative.

26 Cauza C-240/09, *Lesoochránárske zoskupenie*, punctul 40.

27 Articolele 6, 7, 8, 9 din convenție sunt relevante pentru deciziile, acțiunile și omisiunile în cauză.

28 Directiva 91/676/CEE a Consiliului din 12 decembrie 1991 privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole, JO L 375, 31.12.1991, p. 1-8.

29 Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică, JO L 206, 22.7.1992, p. 7-50.

30 De exemplu, articolul 23 din Directiva 2008/50/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind calitatea aerului înconjurător și un aer mai curat pentru Europa, JO L 152, 11.6.2008, p. 1-44.

31 2017/2616, JO C 275, 18.8.2017, p. 1-39.

32 A se vedea, în special, comunicarea (și actualizările) disponibile pe site-ul web al Comisiei: <https://ec.europa.eu/environment/aarhus/legislation.htm>.

- 30 În Evaluarea Comisiei din 2019 a punerii în aplicare a politicilor de mediu s-a constatat faptul că mai multe state membre ar trebui să ia măsuri suplimentare pentru a se asigura că ONG-urile din domeniul protecției mediului dețin calitate procesuală pentru a putea introduce căi de atac în probleme de mediu³³. De asemenea, s-a afirmat că entitățile care vor să depună reclamații în probleme de mediu nu ar trebui să se confrunte cu obstacole de ordin procedural la nivel național, cum ar fi costurile prohibitive (de sute de mii de euro în unele cazuri)³⁴.
- 31 Având în vedere obligațiile statelor membre prevăzute în secțiunea IV din prezenta comunicare și constatările³⁵ Comisiei cu privire la situația de pe teren din fiecare stat membru, este necesară întreprinderea de acțiuni prioritare în următoarele patru domenii.
- 32 În conformitate cu comunicarea strategică a Comisiei intitulată „Legislația UE: o mai bună aplicare pentru obținerea unor rezultate mai bune”³⁶, **primul domeniu prioritar pentru statele membre este asigurarea transpunerii corecte a dreptului derivat al UE**. Acesta vizează legislația UE în domeniul mediului care include dispoziții privind accesul la justiție³⁷. Statele membre au obligația de a transpune în mod corect aceste directive, cu respectarea deplină a obiectivului de asigurare a punerii în aplicare, în conformitate cu articolul 291 alineatul (1) din TFUE.
- 33 **Al doilea domeniu prioritar vizează includerea de către colegiitori a unor dispoziții privind accesul la justiție în propunerile legislative ale UE formulate de Comisie pentru legislația UE nouă sau revizuită referitoare la probleme de mediu**³⁸. Acest lucru necesită sprijin activ din partea Parlamentului European și a Consiliului atunci când Comisia prezintă astfel de propuneri. Dispozițiile privind accesul la justiție vor fi elaborate în conformitate cu jurisprudența CJUE rezumată în comunicare. În ultimii ani, Consiliul a fost reticent să adopte astfel de dispoziții³⁹, îndepărtându-se de abordarea sa anterioară, ceea ce a condus în trecut la adoptarea directivelor menționate mai sus.
- 34 În acest sens, Comisia consideră că existența unor dispoziții clare în legislația UE în domeniul mediului în această problemă ar fi în interesul securității juridice și ar fi, de asemenea, necesară pentru a susține obligația de a asigura o protecție jurisdicțională efectivă a drepturilor consacrate în legislația UE. Prin urmare, Comisia invită Parlamentul European și Consiliul să adopte această abordare atunci când delimitează cu privire la propunerile legislative care urmează să fie prezentate.

33 Evaluarea din 2019 a punerii în aplicare a politicilor de mediu, menționată mai sus.

34 Evaluarea din 2019 a punerii în aplicare a politicilor de mediu, menționată mai sus. Raportul final nr. 07.0203/2017/764990/SER/ENV.E.4 privind constatările studiului „Dezvoltarea unui cadru de evaluare privind guvernanta de mediu în statele membre ale UE”.

35 A se vedea punctul 30.

36 Comunicarea Comisiei – Legislația UE: o mai bună aplicare pentru obținerea unor rezultate mai bune, C/2016/8600, JO C 18, 19.1.2017, p. 10-20.

37 A se vedea nota de subsol 16.

38 Pe baza standardelor de acces la justiție stabilite în comunicare.

39 Propunere de Directivă privind calitatea apei destinate consumului uman (reformare) COM/2017/0753.

- 35 Comisia se va asigura, de asemenea, că dreptul derivat este adecvat scopului în care a fost conceput prin efectuarea unor evaluări periodice. De exemplu, în cadrul revizuirii măsurilor UE de combatere a poluării cauzate de instalațiile industriale anunțate în Pactul verde european⁴⁰, Comisia va evalua, printre altele, și dispozițiile care afectează drepturile părților în cauză, inclusiv participarea publicului și accesul la justiție.
- 36 **Al treilea domeniu prioritar este revizuirea de către statele membre a propriilor dispoziții legislative și de reglementare naționale**, altele decât cele care transpun directivele menționate mai sus, la punctul 32. Dispozițiile naționale⁴¹ care împiedică accesul la justiție al ONG-urilor active în domeniul protecției mediului sau al persoanelor fizice afectate în mod direct de o încălcare a legislației UE în domeniul mediului rezultată din acțiunile sau omisiunile autorităților publice. Prin urmare, este indispensabil să se revizuiască aceste dispoziții naționale în scopul eliminării oricărui obstacol din calea accesului la justiție, cum ar fi restricțiile privind calitatea procesuală sau costurile disproporționate și, prin urmare, să se asigure un acces efectiv la justiție în probleme de mediu în UE.
- 37 **Al patrulea domeniu prioritar vizează obligația instanțelor naționale de a garanta dreptul persoanelor fizice și al ONG-urilor la o cale de atac eficientă în conformitate cu legislația UE.** Rolul instanțelor naționale în calitate de instanțe ale Uniunii⁴² reprezintă una dintre pietrele de temelie ale bunei funcționări a sistemului de protecție jurisdicțională efectivă al UE. Atunci când este necesar, instanțele naționale trebuie să anuleze dispozițiile care intră în contradicție cu legislația UE, chiar dacă acestea au un caracter legislativ sau de reglementare⁴³. Aceasta ar trebui să includă restricții nejustificate privind calitatea procesuală⁴⁴ pentru a asigura faptul că normele UE au efecte depline⁴⁵. Instanțele supreme ale statelor membre joacă un rol important în acest sens, dată fiind poziția lor în cadrul sistemelor judiciare naționale și influența jurisprudenței lor asupra instanțelor inferioare. Eficacitatea acestui rol este esențială pentru buna funcționare a sistemului general al UE de acces la justiție în probleme de mediu.
- 38 Prima, a treia și a patra prioritate stabilite la punctele 32, 36 și 37 vor ghida acțiunea Comisiei în rolul său de gardian al tratatelor atunci când se confruntă cu situații de restricționare nejustificată a accesului la justiție în probleme de mediu reglementate de legislația UE. Aceasta include competența de a iniția acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor.
- 39 Acțiunea legislativă a UE, astfel cum este descrisă în cadrul celui de al doilea domeniu prioritar la punctele 33, 34 și 35, va juca, de asemenea, un rol important

40 Această revizuire acoperă Directiva 2010/75/UE privind emisiile industriale.

41 În special privind apa, natura și calitatea aerului.

42 Cauza T-51/89. *Tetra Pak Rausing SA/Comisia*, ECLI:EU:T:1990:41. punctul 42; Avizul 1/09 al Curții (plenul Curții) din 8 martie 2011, în temeiul articolului 218 alineatul (11) din TFUE – *Crearea unui sistem unic de soluționare a litigiilor în materie de brevete*, ECLI:EU:C:2011:123, punctul 80.

43 Cauzele conexate C-128/09–C-131/09, C-134/09 și C-135/09 *Boxus și alții* și Cauza C-182/10. *Solvay și alții/ Région wallonne*.

44 Cauza C-240/09 *Lesoochránárske zoskupenie*, ECLI:EU:C:2011:125 și C-197/18. *Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland*.

45 Cauza *Simmenthal*, 106/77, EU:C:1978:49, punctul 22 și Cauza C-664/15 ECLI:EU:C:2017:987.

de sprijinire a statelor membre în stabilirea standardului necesar privind accesul național la justiție⁴⁶. În ceea ce privește instanțele naționale, abordate la punctul 37 de mai sus, Comisia va urmări îndeaproape dacă instanțele naționale, inclusiv instanțele supreme, asigură o protecție jurisdicțională efectivă în probleme de mediu în ordinele lor juridice respective și va lua măsuri, dacă este necesar.

- 40 În scopul îndeplinirii celor patru priorități menționate mai sus, Comisia va sprijini statele membre și își va intensifica activitatea pentru a colabora activ cu societatea civilă și cu autoritățile publice cu scopul de a realiza punerea în aplicare deplină a legislației UE aplicabile în domeniul mediului. Aceasta planifică să lanseze inițiative viitoare de consolidare a capacităților, scheme de formare și educație și inițiative privind schimbul de informații cu societatea civilă pentru administrațiile publice și ONG-uri⁴⁷. Domeniile de cooperare cu sistemul judiciar⁴⁸ includ Rețeaua Europeană de Formare Judiciară (EJTN)⁴⁹, Forumul UE al judecătorilor pentru mediu⁵⁰ și Asociația judecătorilor administrativi europeni⁵¹.
- 41 Nu în ultimul rând, Comisia va continua să monitorizeze punerea în aplicare a legislației UE privind accesul la justiție în probleme de mediu. Pentru a facilita acest lucru, Comisia va pune la dispoziție informații online pe portalul său e-justiție⁵² și va desfășura activități periodice de monitorizare a punerii în aplicare, ca parte a Evaluării punerii în aplicare a politicilor de mediu⁵³.

46 A se vedea dispozițiile comunicării.

47 Proiectul LIFE, „Accesul la justiție pentru o Europă mai ecologică”, lansat de ClientEarth.

48 Programul de cooperare cu judecătoria lansat în 2008 de DG ENV.

49 www.ejtn.eu/en/.

50 <https://www.eufje.org/index.php?lang=en>.

51 <https://www.aej.org/>.

52 Către o strategie europeană în domeniul e-justiției [COM(2008) 329].

53 A se vedea trimiterea de la punctul 5 de mai sus.